

**Процедуре инспекцијског надзора приликом увоза и извоза роба које
подлијежу инспекцијској контроли у складу са надлежностима
Републичке управе за инспекцијске послове**

**Information on inspection procedures during import and export of
goods subject to inspection surveillance in accordance with the competence
of the Republic Administration for Inspection Activities**

Садржај/Content

Увод.....	3
Контрола увоза течних нафтних горива у Републику Српску	3
Контрола увоза хране у Републику Српску	5
Контрола увоза предмета опште употребе у Републику Српску.....	7
Фитосанитарна контрола приликом увоза у Републику Српску и извоза	9
Introduction	15
Procedures for controlling the import of liquid fuels in the Republic of Srpska	15
Surveillance over the import of food and feed in the Republic of Srpska	17
Surveillance of the import of general use items in the Republic of Srpska	19
Phytosanitary surveillance in the Republic of Srpska during import and export	21

Увод

За потребе вршења инспекцијског надзора у спољнотрговинском промету републички тржишни, фитосанитарни, здравствени и инспектори за храну присутни су на 14 граничних прелаза, односно царинских испостава у Републици Српској, чиме су поједностављене процедуре спољнотрговинског инспекцијског надзора и омогућен лакши проток робе, а то су:

1. Гранични прелаз Вардиште
2. Царинска испостава Бања Лука
3. Пошта Бања Лука
4. Царинска испостава Брод
5. Царинска испостава Вишеград
6. Царинска испостава Добој
7. Царинска испостава Приједор
8. Царинска испостава Соколац
9. Царинска испостава Требиње
10. Царинска испостава /Гранични прелаз Градишка
11. Царинска испостава /Гранични прелаз Каракај
12. Царинска испостава /Гранични прелаз Нови Град
13. Царинска испостава /Гранични прелаз Рача
14. Царинска испостава /Гранични прелаз Шамац

У складу са законом прописаним овлаштењима, надлежне инспекције Републичке управе за инспекцијске послове Републике Српске (у даљем тексту: Инспекторат) у спољнотрговинском промету врше контролу квалитета течних нафтних горива, хране, хране за животиње, предмета опште употребе, хемикалија, биоцида, биља, биљних производа и регулисаних објеката.

Контрола увоза течних нафтних горива у Републику Српску

Прописи:

1. Одлука о квалитету течних нафтних горива („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број: 27/02, 32/02, 28/04, 16/05, 14/06, 22/07, 101/08, 71/09, 58/10, 73/10);
2. Упутство о начину провођења Одлуке о квалитету течних нафтних горива („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број: 27/02);
3. Програм утврђивања усклађености квалитета течних нафтних горива, који доноси Министарство индустрије, енергетике и рударства Републике Српске;
4. Закон о инспекцијама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске, број: 18/20);
5. Закон о општем управном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број: 13/02, 87/07, 50/10, 66/18)
6. Закон о административним таксама („Службени гласник Републике Српске“, број: 100/11, 103/11 и 67/13).

Процедура контроле приликом увоза

Контролу течних нафтних горива (ТНГ) приликом увоза у Републику Српску врши републичка тржишна инспекција на царинским испоставама. Приликом контроле увоза ТНГ овлаштени заступник увозника (овлаштена шпедиција), дужан је да надлежном тржишном инспектору

поднесе Захтјев за издавање увјерења о усклађености количине и квалитета течних нафтних горива, чији образац је шпедитеру доступан на интернет страници Инспектората, при чему уз Захтјева мора бити приложена сљедећа пратећа документација:

1. Фактура (назив добављача, назив увозника, назив тнг, количина и датум)
2. Извјештај о испитивању ТНГ који се увози, а који издаје лабораторијско тијело произвођача
3. Изјава о усклађености квалитета течних нафтних горива коју попуњава и овјерава увозник
4. Доказ о уплати таксе за инспекцијски преглед пошиљке

Када инспектор утврди да је овлаштени заступник увозника поднио сву прописану документацију уз Захтјев, приступа прегеду пошиљке ТНГ која се увози, те врши узорковање за анализу квалитета, а на основу Програма утврђивања усклађености квалитета течних нафтних горива, који доноси Министарство индустрије, енергетике и рударства Републике Српске, за зимску и љетну сезону.

Трошкове утврђивања усклађености квалитета горива, односно трошкове лабораторијског испитивања сноси добављач, а добављачем течних горива сматра се правно лице које течна горива производи, увози или ставља у промет и користи за сагоријевање ради производње топлотне енергије.

Узорковање врши акредитовано инспекцијско тијело у присуству републичког тржишног инспектора и овлаштеног представника увозника (овлаштена шпедиција). Том приликом се узимају четири узорка, два за потребе лабораторијске анализе, један за арбитражу и један за странку. Узорци се прописно затварају, пломбирају оловним пломбама са жигом Инспектората и жигом инспекцијског тијела и означавају бројевима који представљају ознаку узорка. Приликом узорковања акредитовано инспекцијско тијело издаје Извјештај о узорковању који је нумерисан.

Поступајући инспектор сачињава Записник о прегледу и узимању узорака пошиљке течних нафтних горива из увоза, ради лабораторијског испитивања квалитета, који се саставља у три примјерка од којих се један примјерак уручује представнику увозника, један овлашћеној лабораторији за вршење анализа, а један задржава инспектор за службене потребе. Акредитованом инспекцијском тијелу надлежни инспектор подноси Захтјев за анализу узорка, чији примјерак се уручује и представнику увозника.

Након завршетка процедуре узорковања, инспектор увознику издаје Потврду о извршеном органолептичком прегледу и узетим узорцима за лабораторијско испитивање, ради царињења робе. Резултате анализе инспекцијско тијело дужно је доставити у року од 7 дана од дана узорковања. Уколико се анализом потврди да пошиљка испуњава прописане параметре квалитета инспектор издаје Увјерење о усклађености количине и квалитета течних нафтних горива, а најкасније 15 дана од дана узорковања.

Ако се лабораторијским анализама утврди да предметна пошиљка не одговара прописаним условима квалитета, инспектор по достављању налаза лабораторије обавјештава увозника о резултатима анализе, како би се увозник у складу са прописима изјаснио да ли жели суперанализу. У колико увозник не прихвати резултате прве анализе, може у року од 5 дана од добијања резултата захтијевати анализу арбитражног узорка код неутралне испитне лабораторије, а инспектор поступа на основу резултата суперанализе. Узорак за инспекцијско тијело представља референтни арбитражни узорак који се чува у адекватним условима у периоду од 60 дана, а може

се отворити само у случају арбитраже и то у присуству свих заинтересованих страна – учесника у поступку. У случају неуредне анализе предузимају се прописане прекршајне мјере.

Контрола увоза хране у Републику Српску

Прописи:

1. Закон о храни (“Службени гласник Републике Српске”, број 19/17)
2. Закон о храни („Службени гласник Босне и Херцеговине“, број:50/04)
3. Закон о инспекцијама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске, број: 18/20);
4. Закон о општем управном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број:13/02, 87/07, 50/10, 66/18)
5. Закон о административним таксама („Службени гласник Републике Српске“, број: 100/11, 103/11 и 67/13)

Надзор се врши у складу са горе наведеним законима и важећим подзаконским актима који уређују ову област.

Дефиниције

1. Храна,
2. храна за животиње,
3. сировине, адитиви, амбалажа, опрема и уређаји за производњу хране.

Процедуре контроле приликом увоза

Увозник хране и хране за животиње, односно његов заступник (шпедитер), обавезан је прије царинења пошиљке, републичком инспектору за храну на царинској испостави поднијети захтјев за преглед пошиљке ради утврђивања њене безбједности за људску употребу, односно усаглашености са прописима. Прегледу подлијежу и пошиљке које се увозе на констигнациона складишта у Републици Српској

Увозник, односно његов заступник (шпедитер) инспектору на царинској испостави подноси захтјев за преглед пошиљке, уз који се обавезно прилаже:

1. Фактура
2. Спецификација робе
3. Сертификат-увјерење надлежног органа земље извознице о безбједности пошиљке
4. Доказ о уплати таксе за инспекцијски преглед пошиљке

Након што инспектор утврди да је овлаштени заступник увозника поднио сву прописану документацију, приступа прегледу пошиљке која се увози, те уколико утврди да иста испуњава све прописане услове доноси скраћено рјешење којим се одобрава увоз, царинење и стављање у промет предметне пошиљке.

Инспектор је законом овлашћен да узима узорке хране и хране за животиње која се увози, ради лабораторијског испитивања њихове безбједности и усаглашености са прописима. Трошкови лабораторијског испитивања узорака сноси увозник, без обзира да ли су резултати испитивања

уредни или неуредни. Цијене испитивања одређује овлашћена лабораторија, која по завршеном испитивању увознику испоставља рачун за пружене услуге.

У случају када инспектор у складу са процјеном ризика утврди да је потребно извршити узорковање пошиљке за лабораторијско испитивање, сачињава Записник о прегледу и узимању узорака који се саставља у три примјерка, од којих се један примјерак уручује представнику увозника, један овлашћеној лабораторији за вршење анализа, а један задржава инспектор за службене потребе. Учесталост узимања узорака зависи од процјене ризика, при чему се у обзир узимају сљедећи елементи:

- врста хране и хране за животиње који се увозе,
- категорија становништва којој су намијењени (дјеца, труднице...),
- заступљеност тих производа на тржишту,
- учесталост увоза (први увоз хране и хране за животиње),
- резултати претходних испитивања,
- земља поријекла,
- реномираност произвођача,
- информације са RAPEX-а и RASFF-а,
- притужбе потрошача,
- информације о утврђивању да храна и храна за животиње није безбједна, добијене из других извора

Инспектор узорке узима у дупликату, један за прву анализу, а други истовјетан и у истој количини за другу анализу, односно суперанализу. Узорци се узимају у количинама које као минималне захтијева овлашћена лабораторија. Узорак за прву анализу инспектор без одлагања доставља лабораторији овлашћеној за испитивање хране и хране за животиње, а други узорак чува код себе или предаје овлашћеној лабораторији на чување.

Након завршетка процедуре узорковања, инспектор увознику издаје Сагласност за царињење пошиљке, а увозник не смије стављати у промет пошиљку од које су узети узорци за лабораторијско испитивање, до доношења рјешења инспектора у складу са резултатима лабораторијског испитивања узорака.

У случају када су резултати анализе уредни, инспектор о томе обавјештава увозника, доставља му рјешење којим одобрава увоз и стављање пошиљке у промет и обавјештава га да може у одређеном року преузети други узорак, намијењен за суперанализу.

У случају када су резултати анализе неуредни, инспектор увознику доставља обавјештење о резултатима анализе, уз напомену да увозник има право да у законом одређеном року од три дана затражи суперанализу. Ако увозник у року од три дана не затражи суперанализу, сматра се да прихвата резултате неуредне анализе. Ако се увозник у року од три дана изјасни да жели суперанализу, инспектор дупликат узорка доставља у другу лабораторију по свом избору. Резултат суперанализе мјеродаван је као коначни резултат лабораторијског испитивања узорака.

Ако су резултати суперанализе уредни инспектор увознику доставља рјешење којим одобрава увоз. Ако је резултат суперанализе неуредан, инспектор доноси рјешење којим забрањује увоз предметне пошиљке и налаже њено враћање пошиљаоцу или уништавање. На рјешење

инспектора увозник има право жалбе Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Српске и Министарству здравља и социјалне заштите у Влади Републике Српске, у зависности од врсте пошиљке која се увози, а у року од осам дана од дана достављања рјешења.

Контролу пошиљки непрерађене хране биљног поријекла, односно воћа и поврћа, у складу са горе наведеним процедурама врши републичка фитосанитарна инспекција.

Контрола увоза предмета опште употребе у Републику Српску

Прописи:

1. Закон о праметима опште употребе ("Службени гласник Републике Српске", број 50/10)
2. Закон о хемикалијама ("Службени гласник Републике Српске", број 21/18)
3. Правилник о безбједности предмета широке потрошње ("Службени гласник Републике Српске", број 17/15, 13/17),
4. Правилник о безбједности дјечијих играчака („Службени гласник Републике Српске“, број 18/15)
5. Правилник о безбједности материјала и предмета који долазе у непосредан контакт са храном ("Службени гласник Републике Српске", број 18/15),
6. Одлука о ограничавању стављања на тржиште играчака и производа за дјецу који садрже фталате („Службени гласник БиХ“, број 4/10)
7. Одлука о садржају упозорења којима морају бити обиљежене играчке са магнетним дијеловима („Службени гласник БиХ“, број 02/09)
8. Правилник о обиљежавању детерџената ("Службени гласник Републике Српске", број 8/10 и 104/14)
9. Закон о административним таксама („Службени гласник Републике Српске“, број: 100/11, 103/11 и 67/13)
10. Закон о инспекцијама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске, број: 18/20)
11. Закон о општем управном поступку („Службени гласник Републике Српске“, број:13/02, 87/07, 50/10, 66/18)

Дефиниције

Предмети опште употребе (у даљем тексту ПОУ) су:

1. козметички производи
2. дјечје играчке
3. детерџенти и друга средства за одржавање чистоће
4. материјали и предмети који долазе у непосредан додир са храном
5. дуван, дуванске прерађевине и прибор за пушење
6. одређени предмети и производи који при употреби долазе у непосредан додир са кожом или слузокожом (то су између осталих и накит, прибор за његу ноката, обрва, ногу, усници на ронилачкој опреми, заштитне маске и рукавице, звиждаљке, четкице и конач за зубе, производи за загријавање тијела, пелене, одређени предмети за наставу у школама, репеленти за кожу, презервативи, производи за интимну његу и др.),
7. сировине, адитиви, амбалажа, опрема и уређаји за производњу ПОУ

Процедуре контроле приликом увоза

Увозник предмета опште употребе, односно његов заступник (шпедитер), обавезан је прије царинења пошиљке републичком здравственом инспектору на царинској испостави поднијети захтјев за преглед пошиљке ради утврђивања њене безбједности за људску употребу, односно усаглашености са прописима. Обрасци Пријаве пошиљке за преглед при увозу, доступни су на интернет страници Инспектората. Прегледу подлијежу и пошиљке које се увозе на консигнациона складишта у Републици Српској.

Увозник, односно његов заступник (шпедитер) инспектору на царинској испостави подноси захтјев за преглед пошиљке, уз који се обавезно прилаже:

1. Фактура
2. Спецификација робе
3. Сертификат-увјерење надлежног органа земље извознице о безбједности пошиљке
4. Доказ о уплати таксе за инспекцијски преглед пошиљке

Након што инспектор утврди да је овлаштени заступник увозника поднио сву прописану документацију, приступа прегледу пошиљке која се увози, те уколико утврди да иста испуњава све прописане услове доноси скраћено рјешење којим се одобрава увоз, царинење и стављање у промет предметне пошиљке.

Инспектор је законом овлашћен да узима узорке предмета опште употребе који се увозе, ради лабораторијског испитивања њихове безбједности и усаглашености са прописима. Трошкови лабораторијског испитивања узорака сноси увозник, без обзира да ли су резултати испитивања уредни или неуредни. Цијене испитивања одређује овлашћена лабораторија, која по завршеном испитивању увознику испоставља рачун за пружене услуге.

У случају када инспектор у складу са процјеном ризика утврди да је потребно извршити узорковање пошиљке за лабораторијско испитивање, сачињава Записник о прегледу и узимању узорака који се саставља у три примјерка, од којих се један примјерак уручује представнику увозника, један овлашћеној лабораторији за вршење анализа, а један задржава инспектор за службене потребе. Учесталост узимања узорака зависи од процјене ризика, при чему се у обзир узимају сљедећи елементи:

- врста ПОУ који се увозе
- категорија становништва којој су намијењени (дјеца, труднице...)
- заступљеност тих производа на тржишту
- учесталост увоза (први увоз те врсте ПОУ)
- резултати претходних испитивања
- земља поријекла
- реномираност произвођача
- информације са RAPEX-а и RASFF-а
- притужбе потрошача
- информације о утврђивању небезбједних производа добијене из других извора

Инспектор узорке узима у дупликату, један за прву анализу, а други истовјетан и у истој количини за другу анализу, односно суперанализу. Узорци се узимају у количинама које као минималне захтијева овлашћена лабораторија. Узорак за прву анализу инспектор без одлагања доставља

лабораторији овлашћеној за испитивање предмета опште употребе, а други узорак чува код себе или предаје овлашћеној лабораторији на чување.

Након завршетка процедуре узорковања, инспектор увознику издаје Сагласност за царинење пошиљке, а увозник не смије стављати у промет пошиљку од које су узети узорци за лабораторијско испитивање, до доношења рјешења инспектора у складу са резултатима лабораторијског испитивања узорака.

У случају када су резултати анализе уредни, инспектор о томе обавјештава увозника, доставља му рјешење којим одобрава увоз и стављање пошиљке у промет и обавјештава га да може у одређеном року преузети други узорак, намијењен за суперанализу.

У случају када су резултати анализе неуредни, инспектор увознику доставља обавјештење о резултатима анализе, уз напомену да увозник има право да у законом одређеном року од три дана затражи суперанализу. Ако увозник у року од три дана не затражи суперанализу, сматра се да прихвата резултате неуредне анализе. Ако се увозник у року од три дана изјасни да жели суперанализу, инспектор дупликат узорка доставља у другу лабораторију по свом избору. Резултат суперанализе мјеродаван је као коначни резултат лабораторијског испитивања узорака.

Ако су резултати суперанализе уредни инспектор увознику доставља рјешење којим одобрава увоз. Ако је резултат суперанализе неуредан, инспектор доноси рјешење којим забрањује увоз предметне пошиљке и налаже њено враћање пошиљаоцу или уништавање. На рјешење инспектора увозник има право жалбе Министарству здравља и социјалне заштите у Влади Републике Српске, у року од осам дана од дана достављања рјешења.

Фитосанитарна контрола приликом увоза у Републику Српску и извоза

Прописи:

1. Закон о заштити здравља биља („Службени гласник БиХ“ број: 23/03)
2. Закон о заштити здравља биља („Службени гласник РС“ број: 25/09)
3. Закон о заштити нових сорти биља у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, број: 14/10 и 32/13)
4. Закон о минералним ђубривима („Службени гласник БиХ“ број: 46/04)
5. Закон о минералним ђубривима („Службени гласник РС“ број: 24/12)
6. Закон о фитофармацеутским средствима БиХ („Службени гласник БиХ“, број: 49/04)
7. Закон о средствима за заштиту биља („Службени гласник РС“ број:52/10)
8. Закон о сјемени и садном материју пољопривредних биљака БиХ („Службени гласник БиХ“, број: 03/05)
9. Закон о сјемени пољопривредног биља („Службени гласник РС“ број, 37/09, 100/11, 110/16)
10. Закон о садном материјалу („Службени гласник РС“ број:37/09, 117/11)
11. Закон о ГМО („Службени гласник БиХ“, број: 23/09)
12. Закон о ГМО („Службени гласник РС“, број: 103/08)
13. Закон о инспекцијама Републике Српске („Службени гласник РС“, број: 18/20)
14. Закон о општем управном поступку („Службени гласник РС“, број: 13/02, 50/10)

15. Закон о административним таксама („Службени гласник РС“, број: 100/11, 103/11 и 67/13)

Фитосанитарни надзор се врши у складу са горе наведеним законима и важећим подзаконским актима који уређују ову област.

Дефиниције

Фитосанитарна инспекција приликом увоза врши контролу здравствене исправности биља, биљних производа и регулисаних објеката, квалитета сјемена, минералних ђубрива и средстава за заштиту биља.

Фитосанитарни преглед представља провјеру документације, идентитета и здравственог стања биља, биљних производа и прописаних објеката, ради утврђивања присуства или одсуства штетних организама, као и сваку другу провјеру усаглашености са фитосанитарним прописима.

Пошиљка биља је одређена количина биља, биљних производа и прописаних објеката која се транспортује и коју прати један фитосанитарни сертификат или други јединствени документ или ознака, потребни за спровођење царинских или других поступака. Пошиљка се може састојати из више партија или лотова.

Пошиљке биља са Листе 5Б дио 1 и Листе 5Б дио 2 (Правилника о листама штетних организама, листама биља, биљних производа и регулисаних објеката „Службени гласник БиХ: 48/13“), које се увозе, њихова амбалажа, као и превозно средство којима се превозе, подлијежу обавезном фитосанитарном прегледу на граничном прелазу и мора их пратити фитосертификат. Обједињени списак роба које подлијежу фитосанитарном прегледу објављен је на веб страници www.uino.gov.ba

Процедуре фитосанитарне контроле приликом увоза

Фитосанитарна инспекција врши обавезну контролу пошиљака биља, биљних производа и регулисаних објеката приликом увоза на граничном прелазу, а у циљу утврђивања присуства штетних организама и усклађености са фитосанитарним прописима. Фитосанитарни инспектори на граничним прелазима обављају следеће провјере:

- 1) провјеру документације
- 2) утврђивање идентитета пошиљке
- 3) здравствени преглед пошиљке, амбалаже и превозног средства.

Увозник, односно његов заступник (шпедитер), обавезан је прије царињења пошиљке републичком фитосанитарном инспектору на граничном прелазу поднијети захтјев за фитосанитарни преглед пошиљке ради утврђивања њене усаглашености са прописима. Обрасци пријаве пошиљке за фитосанитарни преглед при увозу, доступни су шпедитерима на интернет страници Инспектората. Узависности од врсте или типа пошиљке биља, биљних производа и регулисаних објеката, увозник, односно његов заступник (шпедитер) уз захтјев за преглед пошиљке обавезно прилаже:

1. Фитосертификата који прати пошиљку
2. Рјешења о упису у одговарајући регистар увозника
3. Регистра сорти пољопривредног биља - за пошиљке сјемена, расада и садног материјала
4. Сертификата о квалитету пошиљке сјемена и Сертификата о сортности пошиљке сјемена
5. Сертификата о производњи за пошиљке садног материјала

6. Осталу документацију која прате пошиљку (фактура, товарни лист, бродска теретница и др.) која се користе за спровођење царинских или других поступака, а користе се за упоређивање релевантних података при идентификацији пошиљке
7. Доказ о уплати таксе за инспекцијски преглед пошиљке

Уколико се прегледом документације утврди да пошиљка садржи биље, биљне производе и регулисане објекте чији је увоз забрањен у Босну и Херцеговину, фитосанитарни инспектор издаје рјешење о забрани увоза и наређује спровођење законом прописаних мјера. Такође, уколико инспектор не може да изврши идентификацију пошиљке ако иста није прописано обиљежена/декларисана, уколико пошиљку не прати прописана документација или приложена документа имају битне недостатке, фитосанитарни инспектор издаје рјешење о забрани увоза пошиљке.

Уколико је захтев за фитосанитарни преглед уредно попуњен и пошиљку прати потпуна и исправна документација наставља се процедура фитосанитарног прегледа. Инспектор врши идентификацију пошиљке упоређивањем података из пратеће документације са обиљежјима на пошиљци и садржајем саме пошиљке. Уколико пошиљка не одговара наводима из документације или није адекватно обиљежена, фитосанитарни инспектор издаје рјешење о забрани увоза и наређује законом прописане мјере.

Након провјере документације, инспектор врши провјеру здравственог стања пошиљке, гдје се провјерава да ли су биље, биљни производи, прописани објекти, њихова амбалажа и превозно средство заражени штетним организмима. Преглед превозног средства обухвата идентификацију превозног средства, преглед товарног дијела у коме је смјештена пошиљка у циљу утврђивања присуства штетних организама. Преглед амбалаже обухвата преглед амбалаже на присуство штетних организама, док преглед биља обухвата преглед цјелокупне пошиљке, утврђивање њеног идентитета и интегритета, те по потреби узимање узорака. Приликом прегледа у обзир се узимају сљедеће чињенице:

- захтјеви који произилазе из посебих прописа у области здравља биља;
- врста и намјена биља, биљних производа и прописаних објеката;
- фитосанитарни статус, односно распрострањеност штетних организама у земљи поријекла;
- величина, састав и период увоза пошиљке;
- учесталост увоза одређене пошиљке;
- искуства и резултати из претходних прегледа.

Када фитосанитарни инспектор изврши преглед превозног средства, амбалаже и саме пошиљке на граничном прелазу и констатује да пошиљка испуњава услове прописане законом издаје рјешење о дозволи увоза пошиљке. Уколико се прегледом превозног средства, амбалаже и/или самог биља констатује да пошиљка не испуњава прописане услове, односно да је заражена штетним организмом (организмима) фитосанитарни инспектор издаје рјешење о забрани увоза и наређује предузимање законом прописаних мера - враћање, одузимање и уништавање пошиљке, зависно од врсте утврђеног штетног организма као и од врсте биља.

Уколико се доноси рјешење о забрани увоза и враћању пошиљке, фитосанитарни сертификат који прати пошиљку се поништава тако што се овјерава црвеним троугластим печатом у коме је назначено „сертификат поништен“.

Уколико се приликом прегледа пошиљке посумња на присуство карантински штетног организама или испуњавање прописаних параметара квалитета, инспектор врши узорковање за лабораторијску анализу, а трошкове испитивања сноси увозник.

Поједине биљне врсте се обавезно узоркују и шаљу на лабораторијску анализу на присуство латентне инфекције у складу са специфичним процедурама за те врсте биља. Такође, поједине биљне врсте се узоркују и шаљу на лабораторијску анализу на присуство штетних организама у складу са објављеним програмима посебног надзора и спровођењем посебних фитосанитарних прегледа ради откривања појаве одређених штетних организама.

Уколико се ради о биљу и биљним производима за које је прописано узимање узорка према другим законима, на исти начин се узимају узорци и упућују у овлашћену лабораторију.

Увозници, превозници или царински декларанти су дужни да обезбиједи услове за несметан и квалитетан фитосанитарни преглед и узорковање. За лабораторијско испитивање присуства карантински штетних организама узима се само један узорак, док се за остале лабораторијске анализе (испитивање квалитета) узимају најмања два службена узорка по јединици прегледа, за прву и другу анализу (суперанализа). Узорци се печате службеном пломбом и достављају овлаштеној лабораторији под шифром која у потпуности штити идентитет пошиљке извозника и увозника.

У случају узорковања за лабораторијску анализу, пошиљка се задржава на граничном прелазу до добијања резултата анализе, изузетно инспектор може дозволити привремени превоз до регистрованог царинског складишта гдје пошиљка чека резултате анализа под царинским надзором. По добијању резултата лабораторијске анализе, уколико није утврђено присуство штетних организама инспектор издаје рјешење о дозволи увоза пошиљке, а уколико је потврђено присуство штетних организама инспектор доноси рјешење којим забрањује увоз предметне пошиљке и налаже њено враћање пошиљаоцу или уништавање.

За лабораторијске анализе квалитета за које се узимају по најмања два службена узорка по јединици прегледа, услучају када су резултати прве анализе неуредни, инспектор увознику доставља обавјештење о резултатима анализе, уз напомену да увозник има право да у законом одређеном року од три дана затражи суперанализу. Ако увозник у остављеном року не затражи суперанализу, сматра се да прихвата резултате неуредне анализе. Ако се увозник у року од три дана изјасни да жели суперанализу, инспектор дупликат узорка доставља у другу лабораторију по свом избору. Резултат суперанализе мјеродаван је као коначни резултат лабораторијског испитивања узорка.

Ако су резултати суперанализе уредни инспектор увознику доставља рјешење којим одобрава увоз. Ако је резултат суперанализе неуредан, инспектор доноси рјешење којим забрањује увоз предметне пошиљке и налаже њено враћање пошиљаоцу или уништавање. На рјешење о забрани увоза, увозник има право жалбе Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде у Влади Републике Српске, у року од осам дана од дана достављања рјешења.

Изузетак од фитосанитарног прегледа приликом увоза - мале количине

Фитосанитарни преглед није обавезан за мале количине биља, биљних производа и регулисаних објеката (у даљем тексту: мале количине), које су поријеклом из европских земаља и које у Босну и Херцеговину уносе физичка лица. Мале количине биља (Правилник о мјерама за спријечавање уношења, ширења и сузбијања штетних организама на биљу, биљним производима и регулисаним објектима „Службени гласник БиХ 59/11“) су:

- Свјеже воће и поврће (искључујући кромпир): укупне тежине до 5кг;
- Резано цвијеће и дијелови биља повезани у букет или вијенац: један букет или вијенац;
- Сјеме цвијећа и поврћа (изузев сјемна кромпира) у оригиналном паковању укупне тежине до 100 г, које није намјењено продаји: до пет паковања;
- Луковице и гомољи украсног биља: укупне тежине до 3кг;
- Новогодишње јелке без корјена, 1 комад;
- Собно биље и лончанице (искључујући бонсаи): највише три биљке;
- Балконско биље и неодрвењено украсно грмље: највише 10 биљака.

Процедуре фитосанитарне контроле приликом извоза

Ако земља у коју се извози биље, биљни производи и регулисани објекти који су поријеклом из Босне и Херцеговине захтијева фитосанитарни сертификат, фитосанитарни инспектор ће извршити контролу пошиљке прије издавања фитосанитарног сертификата да би провјерио да ли су испуњени прописани фитосанитарни захтјеви земље у коју се извози. Ови захтјеви подразумијевају листу карантинских штетних организама за ту земљу и посебне фитосанитарне захтјеве (који се наводе у пољу „Допунска изјава“ у фитосанитарном сертификату који прати пошиљку). Извозник је дужан обавијестити фитосанитарну инспекцију о пошиљци која се извози најмање 24 сата прије утовара.

Фитосанитарна контрола приликом извоза обухвата следеће провјере:

1. Да ли је пошиљка на вријеме најављена;
2. Да ли је обезбијеђена неопходна документација за преглед (укључујући и прописане таксе и накнаде);
3. Фитосанитарне захтјеве земље увознице (листу карантинских штетних организама и посебне фитосанитарне захтјеве)

Уколико као резултат провјере докумената буду утврђене неправилности, фитосанитарни инспектор ће рјешењем одбити захтјев за издавање фитосанитарног сертификата.

Уколико као резултат провјере докумената нису установљене неправилности/неусклађеност, фитосанитарни инспектор ће обавити фитосанитарни преглед пошиљке на мјесту утовара како би утврдио да ли пошиљка или лот испуњавају захтјеване услове земље увознице, а на основу:

1. визуалног инспекцијског прегледа мјеста производње/прераде;
2. узорковања за потребе лабораторијског испитивања и достављање лабораторији:
 - уколико је потребно писање/попуњавање рубрике „Допунска изјава“ у фитосанитарном сертификату да би се потврдило да су биље и биљни производи били подвргнути лабораторијском испитивању,
 - у случају сумње на инфестацију (видљиви су симптоми или евентуално присуство штетних организама који се јављају у латентном облику, а за које се зна да су присутни у БиХ).

Узорци за лабораторијско испитивање се печате службеном пломбом и достављају овлаштеној лабораторији под шифром која у потпуности штити идентитет пошиљке. Уколико као резултат фитосанитарног прегледа буду утврђене неправилности, фитосанитарни инспектор ће рјешењем одбити захтјев за издавање фитосанитарног сертификата. Када се утврди да пошиљка испуњава све захтјеве земље увознице инспектор ће издати фитосанитарни сертификат.

Introduction

For the purpose of conducting inspection surveillance in foreign trade, the republic market, phytosanitary, health and food inspectors are present at 14 border crossings, i.e. customs offices in the Republic of Srpska, which simplifies the procedures of foreign trade inspection surveillance and facilitates easier flow of goods.

1. Vardište Border Crossing
2. Banja Luka Customs Office
3. Banja Luka Post Office
4. Brod Customs Office
5. Višegrad Customs Office
6. Doboj Customs Office
7. Prijedor Customs Office
8. Sokolac Customs Office
9. Trebinje Customs Office
10. Gradiška Customs Office / Border Crossing
11. Karakaj Customs Office / Border Crossing
12. Novi Grad Customs Office / Border Crossing
13. Rača Customs Office / Border Crossing
14. Šamac Customs Office / Border Crossing

In accordance with the statutory powers, competent inspection services of the Republic of Srpska Inspectorate in foreign trade carry out the control of the quality of liquid fuels, food, animal feed, general use items, chemicals, biocides, plants, plant products and regulated facilities.

Procedures for controlling the import of liquid fuels in the Republic of Srpska

Regulations:

1. Decision on the quality of liquid fuels ("Official Gazette of Bosnia and Herzegovina", No. 27/02, 32/02, 28/04, 16/05, 14/06, 22 / 07, 101/08, 71/09, 58/10, 73/10)
2. Instructions on the manner of implementing the decision on the quality of liquid fuels ("Official Gazette of Bosnia and Herzegovina", No. 27/02)
3. Program for Establishing Quality Compliance of Liquid Fuel Oils drafted by the Ministry of Industry, Energy and Mining of the Republic of Srpska
4. Law on Inspections in Republic of Srpska ("Official Gazette of Republic of Srpska, No. 18/20)
5. Law on General Administrative Procedure ("Official Gazette of RS", No. 13/02, 87/07, 50/10 and 66/18)
6. Law on Administrative Fees ("Official Gazette of Republic of Srpska", No. 100/11, 103/11 and 67/13)

Procedures during import

The control of liquid fuels during import to the Republic of Srpska is performed by the Republic Market Inspection Service of the Republic Administration for Inspection Activities of Republic of Srpska at customs offices.

When controlling the import of liquid fuels, the authorized representative of the importer (authorized forwarding company) is obliged to submit to the competent market inspector a Request for issuing a certificate of compliance of the quantity and quality of liquid fuels, and the form is available at the Republic Administration for Inspection Activities webpage, and the following supporting documentation must accompany the request:

1. Invoice (name of supplier, name of importer, name of liquid fuel, quantity and date);
2. Report on the testing of liquid fuel imported, issued by the laboratory of the manufacturer;
3. Declaration of compliance of the quality of liquid fuels to be completed and certified by the importer and
4. Payment slip of the fee for the shipment inspection

When the inspector finds that the authorized representative of the importer submitted all the prescribed documentation with the Request, he approaches to the inspection of the liquid fuel shipment that is being imported, and performs the sampling of the liquid fuel for quality assurance, and based on the Program for determining the compliance of the quality of liquid fuels, issued by the Ministry of Industry, Energy and Mining of Republic of Srpska, for the winter and summer season.

In accordance with the provisions of the Program for determining the compliance of the quality of liquid fuels, the expenses incurred in the procedure of determining the compliance of the quality of fuels in this program, i.e. the expenses of laboratory testing is paid by the supplier. In this context the supplier of liquid fuels is considered to be a legal entity that produces, imports, or markets the liquid fuels and uses them for production of thermal energy.

Sampling is carried out by an accredited inspection body in the presence of a Republic market inspector and an authorized representative of the importer (authorized freight forwarder). With that purpose, four samples are taken, two for laboratory analysis, one for arbitration and one for a party. Samples shall be properly packed, sealed with lead seals with the stamp of the Republic of Srpska Inspectorate and the stamp of the inspection body and shall be labeled with the numbers that represent the mark of the sample. During sampling, the accredited inspection body issues a Sampling Report that is numbered.

The acting inspector shall prepare Minutes on inspection and taking samples of liquid fuel from the import for the purpose of laboratory quality testing, which shall be compiled in three copies, one of which shall be delivered to the representative of the importer, one to the authorized laboratories for analysis, and one shall be held by the inspector for official purposes. The competent inspector shall submit to the accredited inspection body a request for the analysis of the sample, the copy of which shall be delivered to the representative of the importer.

Upon completion of the sampling procedure, the inspector issues the Certificate on the performed organoleptic examination and the samples taken for laboratory analysis to the importer, for the purpose of customs clearance of goods. The inspection body shall submit the results of the analysis within 7 days from the day of sampling. If the analysis confirms that the shipment meets the prescribed quality

parameters, the inspector issues a Certificate of compliance of the quantity and quality of liquid fuels, at the latest 15 days from the day of sampling.

If laboratory analysis establishes that the shipment in question does not meet the prescribed quality requirements, the inspector, upon delivery of the laboratory's analysis informs the importer of the results of the analysis, in order for the importer to declare whether he wants super analysis in accordance with the regulations. If the importer does not accept the results of the first analysis, he may within 5 days of receiving the results request the analysis of the arbitration sample at the neutral testing laboratory, and the inspector shall act on the basis of the result of the super analysis. The sample for the inspection body is a reference arbitration sample which is kept in adequate conditions for a period of 60 days, and can be opened only in case of arbitration in the presence of all interested parties - participants in the procedure. In the event that the analysis shows that the sample is non-compliant, the prescribed minor offence measures are taken.

Surveillance over the import of food and feed in the Republic of Srpska

Regulations

1. Law on Food ("Official Gazette of the Republic of Srpska", issue 19/17)
2. Law on Food ("Official Gazette of Bosnia and Herzegovina", issue 50/04)
3. Law on Inspections ("Official Gazette of the Republic of Srpska", issue 18/20)
4. Law on General Administrative Procedure ("Official Gazette of RS", No. 13/02, 87/07, 50/10 and 66/18)
5. Law on Administrative Taxes ("Official Gazette of the Republic of Srpska", issue 100/11, 103/11 and 67/13)

Surveillance is carried out in accordance with the above mentioned laws and applicable by-laws regulating this area.

Definitions

1. Food,
2. feed,
3. raw materials, additives, packaging, equipment and devices for production of food.

Procedures during import

Before customs clearance of a shipment, the importer of food and feed, or its representative (forwarder), is required to submit the Request for Shipment Inspection to a Republic Food Inspector at the Customs Office so that the inspector could determine whether the shipment is safe for human consumption and compliant with regulations. Request for Shipment Inspection during Import forms are available at the webpage of the Republic Administration for Inspection Activities. Shipments being imported to consignment warehouses in the Republic of Srpska are also subject to inspection.

The importer or its representative (forwarder) submits the request for shipment inspection to an inspector at the Customs Office, enclosing the following mandatory documents:

1. Invoice
2. Specification of goods,
3. Certificate from an authority in the exporting country on the safety of the shipment
4. Payment slip of the fee for the shipment inspection

After the inspector determines that the authorised representative of the importer submitted all prescribed documents, he/she starts with the inspection of the shipment being imported. If the inspector determines that the shipment meets all prescribed requirements, he/she issues an abridged Decision allowing the import, customs clearance procedure and placing of the shipment of food or feed on the market.

Inspectors are authorised by the law to take samples of food and feed being imported for laboratory testing of their safety and compliance with the regulations. The cost of laboratory testing is paid by the importer, regardless if the results are positive or negative in the end. The cost of the testing is determined by the authorised laboratory who issue a receipt for services rendered to the importer.

In cases when the inspector, using risk assessment, determines that it is necessary to sample a shipment for laboratory testing, the inspector writes Minutes on Inspection and Sampling, makes three copies, one for the representative of the importer, one to the authorised laboratory, while keeping one copy for himself/herself. The frequency of sampling depends on risk assessment and the following elements are taken into consideration:

- type of food and feed being imported,
- category of populations for which it is intended (children, pregnant women...),
- presence of such product in the market,
- frequency of import (first import of food and feed),
- results of previous tests,
- country of origin,
- reputation of the producer,
- information from RAPEX and RASFF,
- complaints of consumers,
- information received from other sources that the food and feed is not safe.

The inspector takes a double sample, one for the first analysis, and the second identical one and in the same amount for the second analysis, i.e. super analysis. The inspector takes samples for the analysis and the super analysis at least in minimal amounts required by the authorised laboratory. The inspector delivers the sample for the first analysis immediately to the laboratory authorised for testing food and feed, while he/she keeps the second sample or gives it to the authorised laboratory for safekeeping.

After the sampling procedure is finished, the inspector issues the Approval for Customs Clearance Procedure to the importer. However the importer is not allowed to place the sampled shipment on the market until the inspector issues a Decision in accordance with the results of the laboratory testing.

In cases when the test results are compliant with regulations, the inspector informs the importer, delivers a Decision approving the import and marketing of the shipment and informs the importer that they can take the second sample intended for the super analysis with a deadline.

In cases when the tests results are non-compliant, the inspector sends the information on the test results to the importer with a note that the importer has the right in accordance with the law to ask for super analysis within three days. If the importer does not ask for the super analysis within three days it is deemed that they accept the test results. If the importer asks for the super analysis within three days, the inspectors sends the duplicate sample to another laboratory of his/her choice. The result of the super analysis is valid as a final result of the laboratory testing of samples.

If the results of the super analysis show that the sample is compliant, the inspector sends to the importer a Decision allowing the import. If the results of the super analysis show that the sample is non-compliant, the inspector issues a Decision banning the import of the shipment and orders it to be returned to sender or destroyed. The importer has the right to appeal on the Decision of the inspector to the Republic of Srpska Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management and the Ministry of Health and Social Protection in the Republic of Srpska Government, depending on the type of shipment being imported, within eight days after the Decision is delivered.

The Republic Phytosanitary Service inspects shipments of non-processed food of plant origin, i.e. fruits and vegetables in accordance with the procedures listed above.

Surveillance of the import of general use items in the Republic of Srpska

Regulations:

1. Law on General Use Items ("Official Gazette of the Republic of Srpska", issue 50/10)
2. Law on Chemicals ("Official Gazette of the Republic of Srpska", issue 21/18)
3. Rulebook on Safety of General Use Items ("Official Gazette of the Republic of Srpska", issue 17/15, 13/17)
4. Rulebook on Safety of Children's Toys ("Official Gazette of the Republic of Srpska", issue 18/15)
5. Rulebook on Safety of Materials and Items that Come into Contact with Food ("Official Gazette of the Republic of Srpska", issue 18/15),
6. Decision on Limiting Toys and Children's Products Containing Phthalates on the Market ("Official Gazette of B&H, issue 4/10)
7. Decision on the Contents of Warning Label Mandatory for Toys with Magnetic Parts ("Official Gazette of B&H, issue 02/09)
8. Rulebook on Marking Detergents ("Official Gazette of the Republic of Srpska", issue 8/10 and 104/14)
9. Law on Administrative Taxes ("Official Gazette of the Republic of Srpska", issue 100/11, 103/11 and 67/13)
10. Law on Inspections ("Official Gazette of the Republic of Srpska", issue 18/20)
11. Law on General Administrative Procedure ("Official Gazette of RS", No. 13/02, 87/07, 50/10 and 66/18)

Definitions

General use items (hereinafter GUI) are:

1. cosmetic products,

2. children's toys,
3. detergents and other cleaning products,
4. materials and items coming into direct contact with food,
5. tobacco, tobacco products and smoking accessories,
6. certain items and products that during use come into direct contact with skin or mucus membrane (e.g. jewellery, nail, eyebrows and foot care kits, mouth pieces on diving equipment, protective masks and gloves, whistlers, toothbrushes and dental floss, body heating products, diapers, certain items used in school classes, repellents for skin, condoms, intimate care products, etc.),
7. raw materials, additives, packaging, equipment and devices for production of GUI.

Procedures during import

Before customs clearance of a shipment, the importer of general use items, or its representative (forwarder), is required to submit the Request for Shipment Inspection to a Republic Health Inspector at the Customs Office so that the inspector could determine whether the shipment is safe for human consumption and compliant with regulations. Request for Shipment Inspection during Import forms are available at the webpage of the Republic Administration for Inspection Activities. Shipments being imported to consignment warehouses in the Republic of Srpska are also subject to inspection.

The importer or its representative (forwarder) submits the request for shipment inspection to an inspector at the Customs Office, enclosing the following mandatory documents:

1. Invoice
2. Specification of goods
3. Certificate from an authority in the exporting country on the safety of the shipment
4. Payment slip of the fee for the shipment inspection

After the inspector determines that the authorised representative of the importer submitted all prescribed documents, he/she starts with the inspection of the shipment being imported. If the inspector determines that the shipment meets all prescribed requirements, he/she issues an abridged Decision allowing the import, customs clearance procedure and placing of the shipment on the market.

Inspectors are authorised by the law to take samples of general use items being imported for laboratory testing of their safety and compliance with the regulations. The cost of laboratory testing is paid by the importer, regardless if the results are positive or negative in the end. The cost of the testing is determined by the authorised laboratory who issue a receipt for services rendered to the importer.

In cases when the inspector using risk assessment determines that it is necessary to sample a shipment for laboratory testing, the inspector writes Minutes on Inspection and Sampling, makes three copies, one for the representative of the importer, one to the authorised laboratory, while keeping one copy for himself/herself. The frequency of sampling depends on risk assessment and the following elements are taken into consideration:

- type of GUI being imported,
- category of population for which it is intended (children, pregnant women...),
- presence of such product in the market,
- frequency of import (first import of such type of GUI),
- results of previous tests,
- country of origin,

- reputation of the producer,
- information from RAPEX and RASFF,
- complaints of consumers,
- information on discovering unsafe products received from other sources.

The inspector takes a double sample, one for the first analysis, and the second identical one and in the same amount for the second analysis, i.e. super analysis. The inspector takes samples for the analysis and the super analysis at least in minimal amounts required by the authorised laboratory. The inspector delivers the sample for the first analysis immediately to the laboratory authorised for testing general use items, while he/she keeps the second sample or gives it to the authorised laboratory for safekeeping.

After the sampling procedure is finished, the inspector issues the Approval for Customs Clearance Procedure to the importer. However the importer is not allowed to place the sampled shipment on the market until the inspector issues a Decision in accordance with the results of the laboratory testing.

In cases when the test results are compliant with regulations, the inspector informs the importer, delivers a Decision approving the import and marketing of the shipment and informs the importer that they can take the second sample intended for the super analysis with a deadline.

In cases when the tests results are non-compliant, the inspector sends the information on the test results to the importer with a note that the importer has the right in accordance with the law to ask for super analysis within three days. If the importer does not ask for the super analysis within three days it is deemed that they accept the test results. If the importer asks for the super analysis within three days, the inspectors sends the duplicate sample to another laboratory of his/her choice. The result of the super analysis is valid as the final result of the laboratory testing of samples.

If the results of the super analysis show that the sample is compliant, the inspector sends to the importer a Decision allowing the import. If the results of the super analysis show that the sample is non-compliant, the inspector issues a Decision banning the import of the shipment and orders it to be returned to sender or destroyed. The importer has the right to appeal on the Decision of the inspector to the Republic of Srpska Ministry of Health and Social Protection within eight days after the Decision is delivered.

Phytosanitary surveillance in the Republic of Srpska during import and export

Regulations:

1. Law on Plant Health Protection ("Official Gazette of BiH" No. 23/03)
2. Law on Plant Health Protection ("Official Gazette of the Republic of Srpska" No. 25/09)
3. Law on the Protection of New Varieties of Plants in Bosnia and Herzegovina ("Official Gazette of BiH", No. 14/10 and 32/13)
4. Law on Mineral Fertilizers ("Official Gazette of BiH" No. 46/04)
5. Law on Mineral Fertilizers ("Official Gazette of the RS " No. 24/12)
6. Law on Phyto-pharmaceuticals of BiH ("Official Gazette of BiH", No. 49/04)
7. Law on Plant Protection Products ("Official Gazette of the RS" No. 52/10)

8. Law on Seeds and Planting Material of Agricultural Plants of BiH ("Official Gazette of BiH", No.03/05)
9. Law on Seeds of Agricultural Plants ("Official Gazette of RS", No. 37/09, 100/11, 110/16)
10. Law on Planting Material ("Official Gazette of RS" No. 37/09, 117/11)
11. Law on GMOs ("Official Gazette of BiH", No.23/09)
12. Law on GMOs ("Official Gazette of the RS ", No.103/08)
13. Law on Inspections in Republic of Srpska ("Official Gazette of RS", No. 18/20)
14. Law on General Administrative Procedure ("Official Gazette of RS", No. 13/02, 50/10)
15. Law on Administrative Fees ("Official Gazette of the RS ", No.100/11, 103/11 and 67/13)

Phytosanitary surveillance is carried out in accordance with the above mentioned laws and applicable by-laws regulating this area.

Definitions

Phytosanitary inspectors at border crossings, during import, carry out control of the health and safety of plants, plant products and regulated facilities, quality of seeds, mineral fertilizers and plant protection products.

Phytosanitary inspection is a check of documentation, identity and health condition of plants, plant products and prescribed facilities, in order to determine the presence or absence of harmful organisms, as well as any other verification of compliance with phytosanitary regulations.

The plant shipment is a certain quantity of plants, plant products and prescribed facilities that are transported and which are accompanied by a phytosanitary certificate or other unique document or designation required for the implementation of customs or other procedures. The shipment may consist of more parties or lots.

Plant shipments from List 5B Part 1 and List 5B Part 2 (Rulebook on Lists of Harmful Organisms, Lists of Plants, Plant Products and Regulated Facilities "Official Gazette of BiH: 48/13"), which are imported, their packaging, as well as the means of transport by which are transported, are subject to a mandatory phytosanitary inspection at the border crossing point and must be accompanied by a phyto-certificate. A consolidated list of goods subject to phytosanitary inspection is published on the website www.uino.gov.ba

Procedures during import

Phytosanitary inspectors perform mandatory control of plant shipments, plant products and regulated facilities in order to determine the presence of harmful organisms or compliance with phytosanitary regulations. Phytosanitary inspectors at border crossings perform the following checks:

1. documentation check,
2. shipment identification
3. health examination of the shipment, packaging and means of transport.

Before customs clearance of a shipment, the importer or its representative (forwarder) is required to submit the Request for Shipment Inspection to a Republic Phytosanitary Inspector at the border crossings in order to determine verification of compliance with phytosanitary regulations. Request for Shipment Inspection during Import forms are available at the webpage of the Republic Administration for Inspection Activities. Depending on the type or shipment of plants, plant products and regulated facilities, the following documents are checked:

1. the phyto-certificate accompanying the shipment;
2. the decision on registration in the appropriate register of importers;
3. the register of agricultural plant varieties -for the shipments of seeds, seedlings and planting material;
4. certificate of quality of the shipment of seeds and certificate of variety of the seed shipment,
5. production certificate for planting material shipments;
6. other documents accompanying the shipment (invoice, waybill, shipping charge, etc.) used for the implementation of customs or other procedures and used for comparing relevant data in the shipment identification;
7. Payment slip of the fee for the shipment inspection

If the inspection of the documentation determines that the shipment contains plants, plant products and regulated facilities whose import is prohibited in Bosnia and Herzegovina, the phytosanitary inspector issues a decision on import prohibition and orders the implementation of the legally prescribed measures.

If the phytosanitary inspector cannot carry out the identification of the shipment, if it is not adequately marked/declared, if the shipment does not follow any of the legally prescribed documents or the attached documents have significant failures, the phytosanitary inspector issues a decision on import prohibition of the shipment.

If the request for phytosanitary inspection is correctly filled and the shipment is followed by complete and correct documentation, the phytosanitary inspection procedure will continue. The shipment identification is done by comparing the data from the accompanying documentation with the characteristics of the shipment and the content of the shipment itself. If the shipment does not correspond to the allegations contained in the documentation or is not adequately marked, the phytosanitary inspector issues a decision on the prohibition of import and orders the prescribed measures.

During the health check, it is checked that plants, plant products, prescribed facilities, their packaging and means of transportation are not infected with harmful organisms. Inspection of the means of transport -includes the identification of the means of transport, inspection of the factory part in which the shipment is located in order to determine the presence of harmful organisms. Packaging check includes an overview of the packaging for the presence of harmful organisms. Plant check includes an overview of the entire shipment, establishing its identity and integrity, and if necessary, taking samples. Facts to be taken into account:

- requirements arising from specific regulations in the field of plant health;
- type and purpose of plants, plant products and prescribed facilities;
- phytosanitary status, or distribution of harmful organisms in the country of origin;
- size, composition and period of import of the consignment;
- the frequency of imports of a particular consignment;
- experiences and results from previous reviews.

When the phytosanitary inspector carries out inspection of the means of transport, the packaging and the plants themselves at the border crossing point and finds that the shipment meets the conditions prescribed by the Law on Plant Health, it issues a decision on the permission to import the shipment.

When examining the means of transport, packaging and/or the plant itself, it is concluded that the shipment does not meet the prescribed conditions, i.e. that the plant protection organism (organisms) a phytosanitary inspector issues a decision on the prohibition of import and orders the undertaking of the prescribed measures -return, seizure and destruction of the shipment from the type of harmful organism as well as from the type of plant.

If a decision on the prohibition of import and return of the shipment is made, the phytosanitary certificate accompanying the shipment is cancelled by placing a red triangular seal which reads "certificate cancelled".

If during inspection of a shipment the inspector suspects there are harmful quarantine organisms present, or suspects the prescribed quality parameters are not met, he/she takes samples for laboratory testing. The expenses of the laboratory testing are paid by the importer.

Certain plant species are compulsorily sampled and sent for laboratory analysis on the presence of latent infection in accordance with specific procedures for these types of plants. Certain plant species are sampled and sent for laboratory analysis for the presence of harmful organisms in accordance with published special surveillance programs and the implementation of special phytosanitary checks to detect the occurrence of certain harmful organisms.

In the case of plants and plant products for which sampling is required under other laws, samples are taken in the same way and sent to an authorized laboratory.

Importers, carriers or customs declarants are obliged to provide conditions for unhindered and quality phytosanitary inspection and sampling. Only one sample is taken for laboratory testing in the presence of quarantine harmful organisms, while for the other laboratory analyses (quality analyses), at least two official samples are taken per unit of examination, one for the first analysis, and the second identical one for the second analysis, i.e. super analysis. Samples are sealed with an official seal and delivered to an authorized laboratory under a code that fully protects the identity of the shipment of the exporter and importer.

In case the sample is sent for laboratory analysis, the shipment is retained at the border crossing until the results of the analysis are received, the inspector can exceptionally permit the temporary transport to the registered customs warehouse where the shipment awaits the results of the analyses under customs control. After receiving the results of the laboratory analysis, if the presence of harmful organisms is not established, the inspector issues a decision on the permission to import the consignment, and if the presence of harmful organisms has been confirmed, the inspector issues a decision which bans the import of the shipment in question and orders it to be returned to sender or destroyed.

For laboratory testing of quality where at least two official samples are taken from each inspected unit, in case when the results of the first test shows irregularities, the inspector informs the importer on the test results with note that the importer has the right to ask for super-analysis within the legal deadline of three days. If the importer does not ask for the super-analysis within three days, it is considered that the importer accepts the test results that showed irregularities. If the importer asks for the super-analysis within three days, the inspector sends the duplicate sample to another

laboratory of his/her choice. The result of the super-analysis is considered to be the final result of the laboratory testing of samples.

If the results of the super-analysis show no irregularities, the inspector sends to the importer a decision which allows the import. If the result of the super-analysis shows irregularities, the inspector issues a decision which bans the import of the shipment in question and orders it to be returned to sender or destroyed. The importer has the right to appeal on the decision banning the import to the Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management of the Republic of Srpska Government within eight days upon receiving the decision.

Exception from phytosanitary inspection -small quantities

Phytosanitary inspection is not mandatory for small quantities of plants, plant products and regulated facilities (hereinafter: small quantities) originating from European countries and introduced into Bosnia and Herzegovina by natural persons. Small quantities of plants (Rulebook on measures to prevent the introduction, spread and suppression of harmful organisms on plants, plant products and regulated objects "Official Gazette of BiH 59/11") are:

- Fresh fruits and vegetables (excluding potatoes): total weight up to 5 kg;
- Cut flowers and parts of plants gathered in a bouquet or a wreath: a bouquet or a wreath;
- Seeds of flowers and vegetables (excluding potato seed) in an original package of a total weight up to 100 g, not intended for sale: up to five packages;
- Bulbs and tubers of ornamental plants: total weight up to 3 kg;
- Christmas trees without root, 1 piece;
- Room and potted plants (excluding bonsai): maximum three plants;
- Balcony plants and non-lignified ornamental shrubs: no more than 10 plants.

Phytosanitary examination during export

If the country to which the plants, plant products and regulated facilities originating from Bosnia and Herzegovina are exported requires a phytosanitary certificate, the phytosanitary inspector will carry out the control of the shipment prior to issuing the phytosanitary certificate in order to verify that the prescribed phytosanitary requirements of the country in which they are exported have been fulfilled. These requirements include a list of quarantine harmful organisms for that country and special phytosanitary requirements (listed in the "Supplementary statement" field in the phytosanitary certificate accompanying the shipment). The exporter is obliged to inform the phytosanitary inspection of the shipment which is exported at least 24 hours before shipping.

Phytosanitary inspector will perform the following checks:

1. Whether the shipment is announced in time;
2. Has the necessary documentation for inspection been provided (including prescribed fees);
3. Check the phytosanitary requirements of the importing country (list of quarantine harmful organisms and special phytosanitary requirements),

If irregularities are identified as a result of checking the documents, the phytosanitary inspector will reject the request for issuing the phytosanitary certificate.

If no irregularities / non-compliances have been identified as a result of the check of the documents, the phytosanitary inspector will perform a phytosanitary inspection of the shipment at the place of shipping in order to determine whether the shipment or a lot meets the required conditions of the importing country, based on:

1. visual inspection of the place of production / processing,
2. sampling for laboratory testing and delivery of sample to laboratories:
 - if it is necessary to write / fill out the "Supplementary Statement" section of the phytosanitary certificate in order to confirm that the plants and plant products have undergone a laboratory test,
 - in case of suspected infestation (symptoms or possible presence of harmful organisms occurring in latent form, known to be present in B&H are visible).

Samples for laboratory testing shall be sealed with an official seal and delivered to an authorized laboratory under a code which fully protects the identity of the shipment.

If irregularities are identified as a result of the phytosanitary inspection, the phytosanitary inspector will reject the request for the issue of a phytosanitary certificate by a Decision. When it is determined that the shipment meets all the requirements of the importing country, the inspector will issue a phytosanitary certificate.